

יום השואה

אנה פרנק - מבט אל תקופה

מטרות:

להבין את סיפור גורלה של אנה פרנק על ציר הזמן של התקופה והשפעת התהליכים ההיסטוריים על חייה האישיים והמשפחתיים.

חומרים:

- תקציר סיפורה של אנה פרנק – נספח 1
- ציר הזמן הנפתח בהולדתה של אנה ועד תום מלחמת העולם השנייה. הציר נע בשני מסלולים מקבילים: האחד מייצג את המאורעות ההיסטוריים והשני את מאורעות חייה של אנה. לציר תחנות, לכל מסלול צבע משלו. (ראה תמונה)
- כרטיסיות המתארות בתמונה ובמלל כל אחת מהתחנות. נספח 2
- קטעים מתוך יומנה של אנה פרנק. נספח 3
- הספר "אנה פרנק" מאת ג'וזפין פול ואנג'לה בארט בהוצאת כתר, "יומנה של אנה פרנק" בהוצאת.....
- הסרט "אנה פרנק"

מהלך הפעילות:

- מספרים למשתתפים את תקציר סיפורה של אנה פרנק.
- מציגים את ציר הזמן ומסבירים כיצד נוכל לנוע על הציר ולראות תוך כדי כך מה קרה בכל אחת מהתחנות המסומנות עליו. אילו אירועים היסטוריים התרחשו בכל אחת מהן.
- מחלקים את המשתתפים לזוגות. כל זוג מקבל כרטיסיה המתארת פרק מחייה של אנה פרנק.
- חוזרים למליאה וממשיכים לנוע על ציר הזמן בעזרת הכרטיסיות שבידי המשתתפים. כל זוג בתורו מניח את הכרטיסיה שבידו על גבי הציר ומספר מה היא מתארת, איזה עובדות למד ממנה ולאיזה פרק היסטורי הוא חושב שהיא שייכת.
- המדריך יוסיף ויקרא קטעים מתוך "יומנה של אנה פרנק", במקומות המתאימים (ראה נספח)
- לאחר שכל הכרטיסיות הוצבו במקומן נביט על ציר הזמן ונדון בנקודות הבאות:

- כיצד התפתחו האירועים ההיסטוריים ככל שהתקדמנו על ציר הזמן?
- מה ניתן לזהות בכל אחת מהתחנות?
- איזו השפעה היתה לאירועים על חייה של אנה, בכל אחד מהשלבים?
- מה אנחנו יכולים ללמוד מסיפורה של אנה שהפרטים ההיסטוריים לא מספרים לנו?
- במה חשיבותו של יומנה של אנה פרנק ופרסום סיפור חייה?

* לסיום ניתן להציע לקריאה את הספרים שברשותנו.
* כפעילות המשך מומלץ להקרין את הסרט "אנה פרנק" כשהנקודות שעלו בפעילות על ציר הזמן ילוו את הצפייה.

"אנה פרנק אחת ויחידה נוגעת לליבנו יותר מאותם רבים מספור אשר סבלו כמוה אך דמותם נותרה בצל. אולי כך זה צריך להיות. אילו יכולנו לשאת את סבלם של כל בני האדם, לא יכולנו לבכות" פרימו לוי 1986

תקציר סיפורה של אנה פרנק – נספח 1

אנה פראנק נולדה בגרמניה בשנת 1929. כשמלאו לה ארבע עלו הנאצים בגרמניה לשלטון. הוריה, אדית ואוטו פרנק החליטו לברוח לאמסטרדם שבהולנד עם שתי בנותיהם: אנה ואחותה הבוגרת ממנה, מרגוט. בהיותה בת אחת עשרה, כבשו הנאצים את הולנד אשר חדלה אף היא להיות מקום בטוח ליהודים. שנתיים לאחר הכיבוש החלו הנאצים לשלוח את יהודי הולנד למחנות ריכוז והשמדה.

בכדי להימלט מהאיום הנורא, עברה המשפחה להתחבא באגף נסתר של בניין המשרדים בו עבד האב אוטו. הכניסה למחבוא הוסתרה מאחורי ארון ספרים מסתובב על ציר כשידידים גויים דאגו להבריא דרכו מזון ומצרכים חיוניים.

במשך שנתיים הסתתרה המשפחה במחבוא יחד עם עוד ארבעה יהודים. כל התקופה, כתבה אנה יומן המתאר את הקורות אותה ואת האחרים.

באוגוסט 1944 הלשין מישהו לשלטונות וגילה שיהודים מתחבאים במקום. בעקבות ההלשנה פרצו הנאצים למקום המחבוא ושלחו את שתי המשפחות למחנות המוות. האם ושתי הבנות נספו. האב אוטו היחידי שניצל.

בתום המלחמה, נמצא יומנה של אנה פרנק במקום המחבוא של המשפחה ונמסר לאביה לאחר ששותרר מהמחנה. הוא מפגיש אותנו עם נערה מתבגרת בעלת יכולת מופלאה לתאר את עולמה.

ליומנה של אנה פרנק יש ערך תיעודי נדיר המספר את סיפורה של התקופה ומייצג דור של ילדים, נערות ונערים שקולם לא נשמע.

ביומנה כתבה אנה פרנק בחוש נבואי כלשהוא ספק בלגלוג ספק ברצינות שהיא כותבת:

" מפני שאני רוצה לחיות גם לאחר מותי "

משאלתה התקיימה. אנה פרנק ממשיכה לחיות לאחר מותה כפי שרק מעט מאוד סופרים מבני זמנה ממשיכים לחיות ובלב מליונים רבים, שכן גורלה היה לסמל. אבל... סביר להניח שאילו הייתה אנה ניצלת היא לא הייתה סופרת כה מפורסמת כפי שאירע כתוצאה מהירצחה בגיל צעיר.

כל הסיכויים הם שהיומן היה מאבד את כל משמעותו למיליונים ולא היה זוכה אפילו לשמץ של הצלחתו הגדולה אם הייתה אנה פרנק שורדת את המלחמה.

חיים שקטים ושלווים בגרמניה

אוטו פרנק ואדית (הוריה של אנה) מתחתנים.

בשנת 1926 -

נולדת ביתם הבכורה, מרגוט

ובשנת 1929 - נולדת אנה

אנה בגיל 4 עוברת עם משפחתה
להולנד.

בעקבות עליית המפלגה הנאצית
והטלת החרם על עסקים יהודיים,
משפחת פרנק מחליטה לעזוב
את גרמניה.

**אנה נאלצת לעבור מבית הספר הציבורי לבית ספר יהודי.
היא חייבת לענוד טלאי צהוב.**

אנה מתחילה לכתוב יומן.

ביומנה היא כותבת רשימה של איסורים שהוטלו על היהודים:

**"היהודים נדרשו לענוד טלאי צהוב
אסור היה ליהודים לנסוע בחשמלית
אסור היה לנהוג**

אסור היה לצאת מהבית אחרי השעה שמונה בערב

אסור היה ללכת למקומות בילוי כמו קולנוע, תיאטרון, בריכת שחיה ..."

אנה אוהבת את פטר אך הוא אינו הבחור המושלם שרצתה לפגוש.
אנה, אדם רגיש מאוד בעל דעות דתיות, חברתיות ופוליטיות. מתאכזבת שפטר לא מתבטא כמוה.
היא לא מבינה אם זה בגלל שהוא אדם שטחי אשר אינו מתעניין בסובב סביבו ואינו עמוק, או מפני שהוא ביישן. למרות זאת, פטר הוא האדם היחיד שמחזיק את אנה על רגליה.

"הבוקר שרר שקט. עזרתי קצת להעלה, אבל "אני" שומגתי רק שיחה גלופה. אחתני בליבי בקרך כק: "אחה! כק לא אשיג את פטר לעולם. מי יודע, אולי איני מוצאת אן בעיניו? אולי אין אן צורך בידידים? אולי גוש הוא עילי רק באופן שטגי? הו, איזו יכולתי להשעין את ראשי אל שכמו, כדי שלא ארגיש עזמי כה גלמודה ועזובה ומסרת - עקוה! מי יודע, אולי אינו אוהב אותי כול? אולי הוא נועץ מנבים רכים כאלה גם באגרים? אולי רק דימיני בנפשי שלי נועד המבט? הוי, פטר, איזו יכולת לשמוע או אראות אותי! ..."

הכניסה למחבוא

מרגוט, אחותה הגדולה של אנה, מקבלת צו גיוס לעבודות למען הגרמנים והמשפחה מחליטה להיכנס למחבוא שהכינו מראש בבנין שבו עבד אוטו - אביה של אנה.

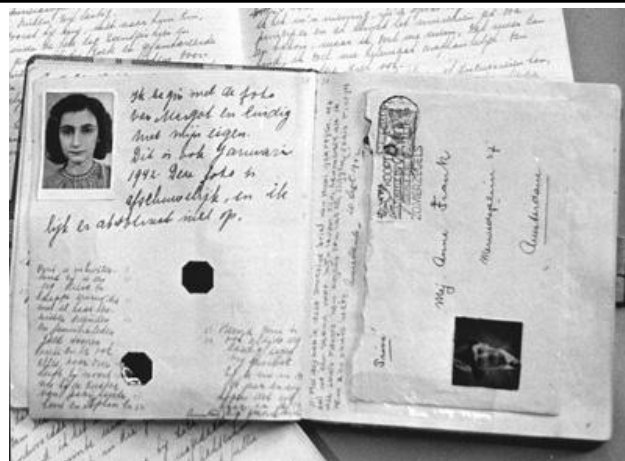

בעקבות הכניסה למחבוא אנה כותבת:

"נדמה לי שאני רצה מפני שאני שוכנת במיטה אמה בשעה שידידותי היקרות בזלום מולאג אי שם בזול.
אנדה אומצג אוני כשאני נצכרג בכל אלה שהייגי קשורה בהם כל כך ואכשיו הם מופקרים בידי הגליינים
האכזריים ביוגר בזלום וכל זה מפני שהם יהודים!"

בעקבות שמועות על התבוסות של הגרמנים משפחת פרנק פחות זהירה במסתור.
מישהו מהשכנים כנראה מבחין במשהו ומגלה לגרמנים תמורת פרס כספי.
הסיוט הנורא הופך למציאות. המשטרה החשאית עוצרת את כולם והם נשלחים
למחנות ההשמדה.

היומן

לאחר הפשיטה של הגרמנים למחבוא, מצאה מיפ - המזכירה של אוטו את היומן שכתבה אנה. היומן היה הזכרון היחיד שנשאר מאנה. היומן הפך לספר מפורסם והבית ששימש להם מחבוא הפך למוזיאון.

ליל הבדולח - בית כנסת יהודי עולה באש

ליל הבדולח - כנופיות נאצים מנפצות חלונות ראווה והורסות בודדות חנויות של יהודים ובתי כנסת.

אנה, שאוהבת כל כך לבלות ולצאת עם חברות לקולנוע, כבר לא יכולה יותר להיכנס, רק מפני שהיא יהודיה.

ציר הזמן

1929-1930

בבחירות שנערכות בגרמניה הופכת
המפלגה הנאצית למפלגה השניה
בגודלה.
התעמולה הנאצית מאשימה את היהודים
במשבר הכלכלי.

1933

היטלר מתמנה לקנצלר (ראש הממשלה) בגרמניה.
מוטל חרם על עסקים יהודיים.
שרפה פומבית של ספרים שנכתבו על ידי יהודים, יריבים
פוליטיים ואינטלקטואלים.
היטלר מכריז על המפלגה הנאצית כמפלגה החוקית היחידה.

1935

**שלטים המציינים "הכניסה ליהודים אסורה"
במספר הולך וגדל של מסעדות, חנויות, מקומות
בילוי ומקומות ציבוריים. נחקקים "חוקי נירנברג",
המגבילים את זכויותיהם של היהודים בגרמניה.**

1938

**בין 15,000 ל-17,000 יהודים-פולנים ללא אזרחות
מגורשים מגרמניה לפולין.
הגרמנים מבצעים פוגרום שנקרא "ליל הבדולח".
במהלכו עולים באש מאות בתי כנסת, נרצחים עשרות
יהודים ומנופצים חלונות ראוה בחנויות שבעליהן
יהודים.**

1940

הצבא הגרמני כובש את הולנד.

1942

**מנהיגים נאציים נפגשים במחוז וִנְזֶה בברלין
ומוחלט על הפתרון הסופי: השמדה המונית של כל
יהודי אירופה.
מחנות ההשמדה מתחילים לפעול.**

1943

**כוחות גרמניים נכנעים בסטלינגרד לצבא האדום
(ברית המועצות) נקודת מפנה במלחמה.
פורץ מרד גטו ורשה.**

1944

**המלחמה כמעט מסתיימת.
בעלות הברית משחררות את פריז מידי הנאצים.**

1945

שחרור אושוויץ על ידי הצבא האדום.

6,500 אסירים בלבד שרדו.

הנאצים נכנעים לבעלות הברית.